

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Інститут електроенергетики
Електротехнічний факультет

Кафедра перекладу

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню бакалавра

студента Чудникової Анастасії Дмитрівни

(ПІБ)

академічної групи Б-ТП-15

(шифр)

напряму 6.020303 «Філологія»

спеціалізації _____

за освітньо-професійною програмою _____

на тему: «Структурно-семантичні особливості комп'ютерної лексики»

(назва за наказом ректора)

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтин говою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	доц. Короткова С.В.			
розділів:				
Рецензент	ст. викл. Черкащенко О.М.			
Нормоконтролер	доц. Бойко Я.В.			

Дніпро
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО:завідувач кафедри
перекладу

_____ Введенська Т.Ю.

«_____» _____ 2019 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалаврастуденту Чудниковій А.Д. академічної групи Б-ТП-15
(прізвище та ініціали) (шифр)напряму 6.020303 «Філологія»

спеціалізації _____

за освітньо-професійною програмою _____

на тему: «Структурно-семантичні особливості комп'ютерної лексики»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 26.04.2019 № 692-л

Розділ	Зміст	Термін виконання
Розділ 1	Сучасні лінгвістичні дослідження у сфері комп'ютерної лексики	25.12.18
Розділ 2	Розвиток комп'ютерної термінології та її семантичні особливості в сучасній англійській мові	01.05.19

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

_____ (прізвище, ініціали)

Дата видачі 15 жовтня 2018

Дата подання до екзаменаційної комісії 10 червня 2019

Прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

_____ (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ЛІНГВІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ.....	7
1.1. Поняття термін, професіоналізм, жаргонізм, сленг.....	7
1.2. Термін та терміносистема.....	9
1.3. Комп'ютерні професіоналізми, жаргонізми та сленг.....	18
Висновки до 1 розділу.....	26
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ЇЇ СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	28
2.1. Словотворчі процеси в сфері англійської комп'ютерної лексики.....	28
2.2.1. Афіксація.....	30
2.2.2. Аббревіація.....	34
2.2.3. Словоскладення.....	36
2.2.4. Конверсія	39
Висновки до 2 розділу	39
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	44
ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА.....	47

ВСТУП

Завдяки стрімкому прогресу, розвитку мистецтва, культури, науки, техніки та величезній кількості відкриттів у різних сферах знань, в мові з'являються нові, актуальні поняття. Таким чином, словник поповнюється новими словами та словосполученнями, вони набувають різного змісту та інтегруються у літературну мову, вживаються не тільки в тій сфері, де були започатковані, й за її межами, входять в повсякденне життя.

Дана дипломна робота присвячена вивченню структурно-семантичних та словотворчих особливостей англійської мови сфері комп'ютерних технологій та проблеми перекладу комп'ютерної лексики. У дипломній роботі розглядається значний пласт лексичних одиниць англійської мови, як з точки зору сучасного етапу розвитку мови, так і в плані фіксації застарілих одиниць в словниках минулих епох. Комплексний підхід до вивчення комп'ютерної лексики описується в роботах Реформатського А.А., 1959; Лотте Д.С., 1961; Капанадзе Л.А., 1965; Арнольд І.В., 1966; Канделаки Т.В., 1977; Даниленко В.П., 1986; Алексеєвої Л.М., 1998; Володіної М.Н., 2000; Грінев-Гриневича С.В., 2008 та ін.

Актуальність цього дослідження зумовлена необхідністю проаналізувати структурні особливості комп'ютерної лексики, виявити, які саме слова може входити до складу терміну, комп'ютерного професіоналізму, комп'ютерного жаргонізму та комп'ютерного сленгу. Крім того, вивчення комп'ютерної термінології, професіоналізмів, жаргонів та сленгу сприяє виявленню семантичних ознак, які входять в основу номінації нових технічних пристроїв. Актуальність продиктована також недостатньою кількістю досліджень, що розглядають англійську комп'ютерну лексику, представлену термінами, професіоналізмами, жаргонами та сленгом на сучасному етапі її розвитку.

Об'єктом дослідження є лексичні одиниці, які в спеціалізованих словниках англійської комп'ютерної термінології мають позначку *term.* (терміни), *prof.* (професіоналізми) та *sl.* (сленг).

Предметом розгляду є структурно-семантичні і словотвірні особливості вищезазначених одиниць, їх репрезентація в текстах різної жанрової тематики і фіксація в лексикографічних джерелах. Це відбувається через сумісні дослідження вчених різнопрофільних наук, наприклад біології та фізики, психології та лінгвістики, тощо. На основі денотативних значень термінів-слів і термінів-словосполучень розвиваються інші значення, подібні до первинного, але переосмислені. Ці новоутворення починають функціонувати в мові як фразеологічні одиниці, стають повноправною частиною фразеологічної системи мови.

Метою роботи є комплексне дослідження особливого пласта лексики англійської мови - комп'ютерної лексики.

Поставлена мета передбачає необхідність вирішення наступних **завдань**:

- 1) визначити поняття «комп'ютерний термін» і «комп'ютерна терміносистема», «комп'ютерний професіоналізм», «комп'ютерний жаргонізм», «комп'ютерний сленг»;
- 2) проаналізувати існуючі способи номінації комп'ютерних термінів;
- 3) виявити семантичні особливості комп'ютерної лексики та словотвірні процеси в цій галузі знань;
- 4) розглянути питання частемовної приналежності комп'ютерного терміну;
- 5) визначити частотність вживання лексичних поєднань в сфері комп'ютерної термінології.

Позначена мета буде досягнута після виконання наступних **завдань дослідження**:

1. виявити основні фактори, які зумовили появу термінологізмів, професіоналізмів, жаргонізмів, сленгу;
2. дослідити взаємодію термінології та фразеології;

3. описати основні характеристики термінологізмів, професіоналізмів, жаргонізмів, сленгу, детально розглянути їх типи, особливості, способи творення;
4. визначити різницю між поняттями «термін», «професіоналізм», «жаргонізм», «сленг».

Наукова новизна роботи полягає в тому, що розглядаються не тільки структурні особливості терміна, але і його внутрішня змістова структура.

Теоретична значимість дослідження полягає у визначенні структурних і семантичних особливостей комп'ютерної лексики. Проведений аналіз дає можливість визначити формальну структуру комп'ютерної лексики, представленої терміном, професіоналізмом, жаргонізмом та сленгом, її частемовну приналежність. Дане дослідження дозволяє розширити уявлення про функціонування аналізованих лексичних одиниць у сучасній англійській мові.

Матеріалом для дослідження слугували 105 комп'ютерних лексичних одиниць, відібраних методом суцільної вибірки зі спеціалізованих словників англійської мови (7 словників).

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ЛІНГВІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ

1.1. Поняття термін, професіоналізм, жаргонізм і сленг, що функціонують в комп'ютерній лексиці

Кожна людина протягом свого життя живе в культурному середовищі, яка формувалася протягом тисячоліть. Оточення людини визначає його вчинки, мислення, формує світогляд. Середовище, що оточує людину, являє собою складну систему, що складається з безлічі аспектів: соціальних, політичних, економічних, культурних.

Протягом свого розвитку кожна цивілізація фіксує свою історію. Як відомо, один з основних засобів фіксації різних явищ і подій - це мова. Будучи найважливішим засобом спілкування, мова об'єднує людей, регулює їх міжособистісне та соціальну взаємодію, координує їх практичну діяльність, бере участь у формуванні світоглядних систем і національних образів світу, забезпечує накопичення і зберігання інформації, в тому числі що стосується історії і історичного досвіду народу і особистого досвіду індивіда, розчленовує, класифікує і закріплює поняття, формує свідомість і самосвідомість людини, служить матеріалом і формою художньої творчості [10, 609]. Мова має комунікативну функцію (засіб спілкування між людьми), мислеформуючу (засіб мислення в формі слів) і когнітивну (засіб пізнання світу, передачі знань іншим людям і наступним поколінням у вигляді усних переказів, письмових джерел, аудіо і відеозаписів та ін.).

У зв'язку з сучасним прогресом науки та техніки та супутніми йому соціальними змінами, що викликають радикальну перебудову понятійного апарату багатьох наукових дисциплін і виникнення нових галузей знання.

У процесі свого розвитку людина безперервно накопичує знання. Поява комп'ютерів в XX столітті призвела до великого стрибку в розвитку людського знання і, як наслідок, до колосального збільшення обсягів

інформації, що переробляється. У сучасній лінгвістичній літературі ще не закріпилося загальновизнаного найменування спеціальної мови, що вживається для позначення понять у сфері комп'ютерних технологій. Стрімкий розвиток цифрової обчислювальної техніки і становлення науки про принципи її побудови та проектування почалося в 40-х роках ХХ століття, коли технічною базою обчислювальної лексики стала електроніка, потім мікроелектроніка, а основою для розвитку архітектури комп'ютерів (електронних обчислювальних машин ЕОМ) - досягнення в області штучного інтелекту.

Розвитку цифрової техніки сприяв розвиток у другій половині ХХ ст. науки про комп'ютери. Наукові основи цифрових ЕОМ у цей час поповнилися теорією цифрових автоматів, основами програмування, теорією штучного інтелекту, теорією проектування ЕОМ, комп'ютерними технологіями, що забезпечили становлення нової науки, яка отримала назву "Computer Science" (комп'ютерна наука) у Великобританії і США, і "інформатика" в Європі (ісп. *informática*, фр. *informatique*, нім. *Informationswissenschaft* або *Informatik*, іт. *Informática*, рос. "информатика").

Інтернет зробив революцію в системах комунікації. Персональний комп'ютер став невід'ємною частиною роботи і відпочинку. Навички роботи з комп'ютером почали розглядатися як атрибути сучасного і успішної людини і часто ставляться до обов'язкових вимог при влаштуванні на роботу.

Розвиток нової галузі знання призводить до розвитку і систематизації спеціальної лексики, появи комп'ютерної лексики.

Необхідність глибокого і всебічного вивчення структури комп'ютерної лексики, а також її семантичних особливостей в різних мовах підтверджується кількістю сучасних робіт по термінології обчислювальної техніки в російській мові [Комлева 2006], англійською мовою [Кондратюкова 1984], французькою мовою [Телятникова 2001], іспанською мовою [Лобанова 2009]. Як вже зазначалося вище, сфера комп'ютерних технологій є однією з найбільш

динамічних галузей сучасного господарства, і поява нових пристроїв або явищ йде з наростаючою прогресією.

Цілком очевидно, що спочатку з технічними новинками стикаються комп'ютерні фахівці, які між собою яким-то чином називають дані пристрої або явища. І вже з плином часу професіоналізми можуть отримувати статус терміну. Отже, в даному розділі зроблена спроба розглянути поняття «терміни», стосовно до сфери комп'ютерних технологій.

В результаті можна зробити висновок, що комп'ютерні терміни - слова або словосполучення нейтральні за своєю суттю і позначають ключові поняття в сфері комп'ютерних технологій. Наприклад: *file* - файл, *network* - мережа, *window* - вікно, *header* - заголовок електронного листа, *input buffering* - буферизація на вході, *satellite computer* - периферійний комп'ютер.

1.2. Термін та терміносистема

Кожна людина протягом свого життя живе в культурному середовищі, яка формувалася протягом тисячоліть. Оточення людини визначає його вчинки, мислення, формує світогляд. Середовище, що оточує людину, являє собою складну систему, що складається з безлічі аспектів: соціальних, політичних, економічних, культурних.

Протягом свого розвитку кожна цивілізація фіксує свою історію. Як відомо, один з основних засобів фіксації різних явищ і подій - це мова. Будучи найважливішим засобом спілкування, мова об'єднує людей, регулює їх міжособистісне та соціальну взаємодію, координує їх практичну діяльність, бере участь у формуванні світоглядних систем і національних образів світу, забезпечує накопичення і зберігання інформації, в тому числі що стосується історії і історичного досвіду народу і особистого досвіду індивіда, розчленовує, класифікує і закріплює поняття, формує свідомість і самосвідомість людини, служить матеріалом і формою художньої творчості [10,

609]. Мова має комунікативну функцію (засіб спілкування між людьми), мислеформуючу (засіб мислення в формі слів) і когнітивну (засіб пізнання світу, передачі знань іншим людям і наступним поколінням у вигляді усних переказів, письмових джерел, аудіо і відеозаписів та ін.).

У зв'язку з сучасним прогресом науки та техніки та супутніми йому соціальними змінами, що викликають радикальну перебудову понятійного апарату багатьох наукових дисциплін і виникнення нових галузей знання, виникають нові поняття, що різко збільшує потребу в номінації. Все це призводить до так званого «термінологічного вибуху» - значного зростання числа нових термінів, а також виникнення нових термінологій, які супроводжують появу нових галузей знання [16, 9]. Завдання лінгвістів полягає в тому, щоб перетворити «термінологічний вибух», що носить багато в чому стихійний характер, в керований процес [1, 5].

Слід зазначити, що вивчення термінів у сучасну епоху не може обмежитися виявленням їх власних ознак - терміни повинні бути з одного боку зіставлені з одиницями неспеціальної лексики, а з іншого боку протиставлені їм. Оскільки терміни через загальні поняття пов'язані зі спеціальними сферами знань і діяльності, вони є об'єктом, яким неминуче займаються всі науки, які вивчають ці сфери.

Серед цих наук слід назвати, перш за все, природні, технічні та суспільні науки. Всі ці науки оперують конкретно-науковими і загальнонауковими поняттями і категоріями, які, в свою чергу, також позначаються термінами - спеціальними або загальнонауковими. З цього випливає, що терміни виступають в якості об'єкта в широкому діапазоні областей теоретичної і прикладної діяльності, кожна з яких виділяє в терміні потрібні їй аспекти.

Впорядкування спеціальної лексики важливо для взаєморозуміння фахівців, що стає все більш важким у зв'язку зі спеціалізацією наук. Особливе

значення упорядкування спеціальної лексики набуває в сучасних умовах комп'ютеризації досліджень, виробництва і управління.

Слід враховувати, що вдалі терміни можуть сприяти розвитку науки, а невдалі - гальмувати розвиток наукових знань [17, 5-6].

У своєму розвитку термінознавство, на думку В.М. Лейчика, пройшло чотири етапи [29, 225-231]. Перший етап тривав з епохи Відродження, на початку якого з'явилися самі поняття «термін» і «термінологія» в сучасному значенні і протягом якого вийшли перші термінологічні словники, а терміни були предметом побічного розгляду лінгвістами, логіками, філософами.

Другий етап, що відноситься до 30-60-их рр. ХХ століття і умовно званий етапом накопичення специфічного термінологічного матеріалу, пов'язаний з іменами засновників термінознавства Д.С. Лотте, Е.К. Дрезена, О. Вюстера, характеризується головним чином виділенням предмета-терміна як особливого слова або словосполучення, що вивчається лінгвістичними методами з залученням методів логіки.

Необхідність вирішення цих питань призвела до вступу термінознавства в кінці 60-х рр. в третій етап. Цей етап виявився перехідним і характеризувався визнанням термінознавства самостійною дисципліною, розглядом термінів як лексичних одиниць науки і техніки, з визначенням специфічних ознак їх семантики, морфології, словотвору. Четвертий етап розвитку термінознавства, який тривав в 70-80-і рр. минулого століття може бути названий етапом зрілості термінознавства.

Проте, термінознавство вступило в п'ятий етап і до кінця століття знову набрало чинності. Цей етап характеризується зміною місця термінознавства в системі сучасних наук, які обслуговують поряд з іншими семіотичними і інформаційними науками процеси створення бази даних і на їх основі баз знань з використанням ЕОМ нових поколінь [31, 224-231].

Проблеми теорії терміну, його місця в мові, і системі знань вирішувалися в роботах Алексеєвої Л.А., Ахманової О.С., Бархударова В.В., Виноградова

С.В., Гринева-Гриневича Т.Д., Канделакі Л.А., Капанадзе В.М., Лейчика Д.С., Лотте Л.А., Манерко В.Ф., Новодранової А.А., Реформаторського В.А., Татарінова С.Д., Шелова Л.В. та багатьох інших.

В їх дослідженнях визначалася лінгвістична природа терміна, виявлялися особливості функціонування різних галузевих термінологій, аналізувалися семантичні процеси в термінології, піднімалися питання впорядкування та уніфікації термінології в різних областях науки і техніки і т.п.

На основі аналізу наукових робіт останнього періоду розвитку термінознавства, Лейчик В.М. виділяє наступні дослідницькі напрями в області термінознавства:

- теоретичне термінознавство, що займається розробкою теоретичних і методологічних питань термінознавства: теорія терміна, визначення основних властивостей терміна, його місця в мові та системі знань;
- когнітивне (гносеологічне) термінознавство, що відкриває нові горизонти у вивченні термінів і їх сукупностей з точки зору теорії знання і пізнання;
- термінознавча теорія тексту, що займається питаннями типології текстів, що містять терміни, що досліджує змістовну і формальну структуру терміна, а також функції, що є терміном в тексті, в дискурсі;
- аналіз типології термінів з точки зору позначаються понять і мовної структури в галузевих термінологіях і термінологічних системах;
- історичне термінознавство - як в теоретичному плані, так і на матеріалі окремих галузей знання;
- розробка прикладних аспектів термінознавства: термінографії, стандартизації, уніфікації термінів окремих галузей знання [30, 29-30].

Визначення сутності терміна і процесів термінотворення вважається головною проблемою сучасного термінознавства. Традиційно цю проблему відносять до найбільш актуальної і розробленої, проте до цих пір не існує ні строго обґрунтованої і несуперечливої теорії термінів, ні суворої методики лексикогографічного опису термінів і їх інформаційного аналізу, ні

переконливих рекомендацій в області терміностроїтельства і терміноіспользования [1, 49].

Поняття **term** (термін) з'явилося в 13 столітті [60]. Санскрит: **tarman** (вершина стовпа); грецький: **termön** (межа, кінець); латинський: **terminus** (межа, границя); англо-французький: **terme**; англійська: **term**.

В даний час налічується більше 3 000 визначень поняття термін, але тим не менше його зміст не з'ясовано до кінця. Табанакова В.Д. зробила спробу відповісти на питання, чому немає загальноприйнятого визначення терміна. "З одного боку, це пояснюється тим, що ще недостатньо розроблені теоретичні основи термінознавства, не диференційовані його основні поняття і немає єдиної думки про те, що таке науково-технічний термін. З іншого боку, ті різноманітні визначення, які існують зараз в літературі, не завжди і не в повній мірі відображають суть визначається явища "[45, 24].

У більшості існуючих визначень терміна відбивається його подвійна природа. Одні дослідники визначають термін як слово або словосполучення, що називає наукове поняття (Герд А.С.1980, Головін Б.М.1972, Даниленко, 1977; Моїсєєв А.І. 1976 та ін.), інші співвідносять термін з поняттям (Канделаки Т.Д., 1977; Лотте Д.С., 1961; Реформатський А.А., 1961 та ін.).

Більшість фахівців погоджуються, що необхідною умовою існування терміну є наявність чіткого визначення в рамках даної терміносистеми. Однак ці визначення можуть бути різними. Складнощі при вивченні визначень виникають з кількох причин. По-перше, існує велика кількість видів термінологічних визначень, деякі з яких не визнаються деякими дослідниками як власне визначень. По-друге, невирішеним залишається питання про те, чим термінологічне визначення повинно відрізнятися від всіх інших. Нарешті, по-третє, існують різні точки зору на визначення самого визначення терміна.

Зазвичай фахівці користуються робочими визначеннями терміна, які, як правило, неповні, проте відображають його істотні властивості, наприклад, визначення Г.О. Винокура: «У ролі терміна може виступати будь-яке слово ...

термін - це не особливе слово, а тільки слово в особливій функції, функції найменування спеціального поняття, назви спеціального предмета або явища» [21, 77].

Головін Б.М. заклав в основу визначення терміна професійне поняття: «термін - це слово або словосполучення (побудоване на базі підрядних зв'язків), що має професійне значення, яке формує і виражає професійне поняття, що застосовується в процесі (і для) пізнання і освоєння деякого кола об'єктів і відносин між ними - під кутом зору певної професії » [15, 20].

Реформатський А.А. визначає терміни як «слова спеціальні, обмежені своїм особливим призначенням; слова, які прагнуть бути однозначними як влучний вислів понять» [40, 115]. Лейчик В.М. говорить про те, що «термін - лексична одиниця певної мови для спеціальних цілей, що позначає загальне - конкретне або абстрактне - поняття теорії певної спеціальної галузі знань або діяльності» [30, 31]. Саме це визначення терміна є основоположним для цієї роботи.

Розглянемо існуючі функції терміна. Традиційно під функцією терміна розуміється роль, яку виконує термін як засіб позначення загального спеціального поняття. Виділяються три основні точки зору на функції терміна: номінативна [21, 77; 36, 137]. Ця функція стосовно терміну реалізується у функції фіксації спеціального знання. Термін називає предмети цього знання, і без такого знання неможливі пізнання і діяльність в спеціальних сферах [31, 64]; дефінітивних, тобто наявність у терміні суворої і точної дефініції [12, 12-13; 21, 80, 39, 101; 24, 123].

Виноградов В.В. зазначає: «Слово виконує номінативну або дефінітивну функцію, або є засобом чіткого позначення, і тоді воно - простий знак, або засобом логічного визначення, тоді воно - науковий термін» [Цит. за: 21, 57]. Деякі лінгвісти стверджують, що термін називає, позначає, висловлює і навіть відображає поняття, з чого випливає, що терміну приписується номінативна, сигніфікативна, експресивна функція [27, 136].

Цікаво відзначити, що лише у термінів можливе суміщення поняття і лексичного значення, незважаючи на існуючі між ними відмінності [13, 22]. Згідно Володіної М.Н., терміни створюються для забезпечення можливості комунікації в процесі професійної діяльності і служать інструментом людського пізнання [13, 43].

У сучасних дослідженнях можна виділити кілька підходів до визначення терміна, обумовлених спробами визначити сутність терміна як елемента мовної системи. Традиційно до терміну пред'являються такі вимоги, які варіюються у різних авторів: однозначність, точність, стислість, системність, емоційно-експресивна нейтральність, відсутність модальної і стилістичної функції.

Досить значущою ознакою є і ознака однозначності. Однак на практиці цей показник не завжди дотримується і багато вчених визнають, що «зміна кордонів семантики терміна і виникнення нових значень - закономірне явище в розвиваючій терміносистемі, так як терміносистема відображає процес пізнання постійно розвиваючої дійсності» [46, 64].

Як одна з обов'язкових ознак терміна виділяється його дефінітивність. Алексєєва Л.М. під дефінітивністю терміну розуміє «його головну властивість бути похідним дефініції» і вважає, «що термін завжди породжується на основі актуалізованої або потенційної дефініції» [2, 40].

Неемоційність і байдужість до контексту також визнаються важливими ознаками терміну, і їх слід розглядати не як незаперечну, а як бажану вимогу. [38, 21].

Дискусійним в сучасному термінознавстві залишається питання про частемовної приналежності терміну. На думку більшості дослідників, «єдиним лексико-граматичним засобом, що виражає науково-технічні поняття і предмети, якості, дії, в термінології є іменники» [39, 89].

Канделакі Т.Л. також зазначає, що «в якості термінів як специфічних мовних одиниць зазвичай розглядаються іменники або побудовані на їх основі словосполучення» [20, 15].

Наведемо приклади деяких термінів - іменників: **loader** - завантажувач (системна програма, завантажувати в оперативну пам'ять інші програми для їх подальшого виконання), **resource** - ресурс (будь-який пристрій комп'ютера або комп'ютерної системи, який може бути використано програмою під час її роботи); **spoofing** - імітація з'єднання, отримання доступу обманним шляхом; **current drive** - поточний диск; **filing system** - система підшивки і зберігання документів; **macro virus** - макрокомандний вірус.

Однак, на думку ряду інших дослідників, незважаючи на те, що переважно термін - ім'я, в сфері функціонування воно співвідноситься «з дієсловами, прикметниками, прислівниками» [28, 91].

Прикметники в термінології використовують найчастіше в своїй класифікуючій функції і виступають, як правило, в складі словосполучень як терміноелементи. Прикметники виконують функцію уточнення і обмеження поняття. [43, 51–52].

Наведемо кілька прикладів термінів-прикметників: **offline** - автономний, відключений від мережі (режим роботи пристрою, при якому воно не керується з боку комп'ютера); **portable** - портативний (клас малогабаритних комп'ютерів, розташований між настільними і кишеньковими ПК); **transparent** - прозорий (процес, виконання якого непомітно для користувача або програми), а також термінів-прислівників: **automatically** - незрозуміло (описує процес, який незрозумілий користувачеві); **digitally** - в цифровій формі; **on-screen** - віртуально (на екрані комп'ютера).

Даниленко В.П. поряд з наявністю термінів-іменників визнає терміни-дієслова. Під «термінами можна вважати такі дієслова, які ... іменують важливе основне поняття науки, називають основні процеси даної дисципліни» [18, 42].

Розглянемо приклади термінів - дієслів: **to reboot** - перезавантажувати комп'ютер або з клавіатури, або за допомогою спеціальної кнопки; **to scroll** - прокручувати, переміщати, за допомогою лінійок прокрутки зображення в вікні вгору, вниз, вправо або вліво, щоб побачити його вміст, що знаходиться поза

полем зору; *to screen* - демонструвати на екрані; числівники найчастіше входять в аббревіатури, які використовуються для полегшення онлайн-спілкування. Дані аббревіатури часто не відносяться до термінів як таким. Наприклад: *B4 (before)* - перед тим, як, *F2F (face-to-face)* - лицем до лица.

Поняття, що визначають семантику термінів, являють собою елементи системно організованого наукового знання, в результаті чого терміни, використані для позначення понять певної галузі знання, також утворюють системи. Такого ряду системність доповнюється системністю лінгвістичної, що виявляється в наявності у термінів певної сукупності мовних ознак, що виникають у зв'язку з приналежністю термінів до системи мови.

Системність розглядається більшістю термінознавців в якості одного з найважливіших ознак терміна, існування якого можливе лише в рамках терміносистеми [1, 17].

У більшості різних терміносистем можна виділити сім групових одиниць [32, 40-41]:

1) основні терміни (позначають головні поняття систем понять). Тут і далі - приклади наші: - *computer* (комп'ютер);

2) похідні терміни (позначають видові і аспектні поняття, зіставляються з основними поняттями) - *accounting* (від. ім. *account* - аккаунт) - облік акаунтів користувачів інтернету, *housekeeping* (від дієсл. *housekeep* - вести домашнє господарство), службові дії (наприклад, ведення журналів реєстрації системних подій, таких як дії користувача, переміщення файлів і т. п.);

3) складні терміни (представляють собою суму принаймні двох основних або похідних понять певної системи понять) - *software documentation* - документація по програмному забезпеченню, *computer- managed instruction* - навчання, яке направляється комп'ютером;

4) базові терміни (позначають використовувані в терміносистемі поняття базових наук, тобто наук і інших областей знання, які утворюють фундамент цієї області знання) - *cybernetics* - кібернетика, *algebra* - алгебра;

5) залучені терміни (запозичуються з суміжних областей знання, але є невід'ємною частиною терміносистеми) - *digital* - цифровий, *fiber-optic cable* - оптоволоконний кабель;

6) загальнонаукові і загальнотехнічні терміни (позначають загальнонаукові поняття, мають однакову семантику у всіх областях знання, але конкретизують її, входячи до складу термінів окремих областей) - *button* - кнопка (елемент графічного інтерфейсу користувача у вигляді невеликого прямокутника, який використовується для вибору конкретного дії), *clone* - клон (сімейство комп'ютерів, повністю сумісний з будь-яким іншим сімейством, але виробленим іншою фірмою);

7) терміни широкої семантики (лексичні одиниці, які використовуються в багатьох терміносистемах) - *system* - система, *interaction* - взаємодія [31, 126-128].

В нашому дослідженні за базове приймається наступне визначення термінологічної системи: «термінологічна система (терміносистема) - знакова модель певної теорії спеціальної галузі знань або діяльності; елементами терміносистеми служать лексичні одиниці (слова і словосполучення) певної мови, а структура в цілому адекватна структурі системи понять даної теорії » [31, 126-129].

Можна зробити висновок, що терміносистема являє собою складне утворення, що об'єднує терміни певної системи знань або діяльності в строгу структуру.

1.3. Комп'ютерні професіоналізми, жаргонізми та сленг

Лексична система розвинених національних мов являє собою систему взаємопов'язаних підсистем, параметри виділення яких можуть бути різними. Уже в початковий період становлення термінознавства як науки дослідники звертали увагу на якісну відмінність лексичного компонента

загальнолітературної мови та спеціальної лексики: спеціальна лексика не має широкого вживання і зрозуміла тільки фахівцям конкретної області знання, оскільки є засобом професійної комунікації фахівців певної галузі.

Розробка питання про відмінність загальнолітературної мови та спеціальної лексики пов'язана з проблемами соціолінгвістики.

Цій проблемі в першій третині ХХ ст. приділяли увагу такі відомі представники французької соціологічної школи в мовознавстві, як А. Мейе, учні знаменитого швейцарського лінгвіста Ф. де Соссюра - А. Сешее і Ш. Баллі, Ж. Вандриес (Бельгія), Є. Сепір (США), Дж. Ферс (Англія) та інші. Багато дослідників також присвятили свої роботи вирішення проблеми відображення в мові соціальної диференціації суспільства, а саме: В.В. Виноградов, О.С. Ахманова, Б. А. Ларін, Л.І. Скворцов, Б. А. Ларін, В. М. Жирмунський та ін.

Форми існування мови поділяються на основні (головні) і другорядні в залежності від свого функціонально стилізового призначення: мовного об'єднання або, навпаки, відокремлення певних груп носіїв даної національної мови. До основних форм існування мови відносяться літературна мова, розмовна мова, просторіччя і територіальні діалекти.

До другорядних форм існування мови відносять різні типи соціальних діалектів: професійні підмови, різні жаргони і арго, які обслуговують меншу частину народу [7, 45-47].

Соціальна діалектологія збагачує загально лінгвістичну теорію новими предметами аналізу:

- а)** особливими лексико-семантичними системами (у кожного типу соціального діалекту вона своя);
- б)** оригінальними словотворчими системами, що включають свої, наприклад, арготичні, жаргонні і т.п., способи, типи та моделі словотворення;
- в)** особливим характером запозичень і мовної інтерференції в соціальних діалектах.

Залежно від основної функції соціального діалекту, характеру його лексико-понятійної системи, сфери та умов вживання, типів слів, прийомів словотворчості і ряду інших структурно-мовних та екстралінгвістичних показників Бондалетов В.Д. виділяє наступні типи соціальних діалектів:

1. професійні діалекти (підмови, лексичні системи), різновид соціального діалекту, що об'єднує людей однієї професії або одного роду занять;
2. групові, або корпоративні жаргони - особливості мови учнів, студентів, спортсменів, і інших, переважно, молодіжних колективів;
3. умовні, або таємні мови (арго) ремісників і торговців, а також близьких до них соціально-професійних груп;
4. злочинський жаргон - мова декласованих елементів.

Іноді в розряд соціальних діалектів включається також і сленг.

Призначення соціальних діалектів полягає в тому, щоб служити засобом зв'язку для осіб, що входять в певну соціальну чи професійну угруповання, об'єднати членів в одну корпорацію, що має свої інтереси - професійні, соціально-станові, вікові, культурно-естетичні, і т.п. [12, 68].

Лінгвістична сутність лексичних шарів спеціальної лексики - термінології, професіоналізмів, жаргонізмів і сленгу потребує окремого розгляду.

У даній роботі розглядається лексика мови комп'ютерних технологій. Існує багато підходів до вивчення лексичних підсистем мови, проте вчені-лінгвісти та філологи не можуть прийти до єдиної думки про статус термінів, професіоналізмів, жаргону, аргі і сленгу.

Комп'ютерна сфера діяльності є однією з найбільш динамічно розвиваються, оскільки комп'ютерні програми, комп'ютерне програмне забезпечення постійно оновлюється, а разом з цим оновлюється і поповнюється лексика. Розглянемо декілька класифікацій мови комп'ютерної лексики, пропонованих вченими.

Кармизова О.О. в своїй роботі виділяє літературну і нелітературну частини комп'ютерної лексики [Кармизова 2003]. До літературної частини власне терміни, а до нелітературних (спеціальної) - професіоналізми, жаргонізми і сленг.

У своїй роботі проф. Сулейманова ділить термінологію на літературну і загальнолітературну. Сулейманова Х.Г. говорить про те, що спеціальна лексика вторинна по відношенню до лексики загальнолітературної мови, оскільки є результатом словотворчості людини, створюється штучно для найменування предметів і явищ спеціальної, професійної діяльності на базі загальнолітературних слів, споконвічних або запозичених елементів [43, 28].

Найбільш детальну характеристику різних типів лексичних одиниць спеціальної лексики запропонував Грінев- Гриневич С.В. Серед основних одиниць він називає[17, 44-46]:

- 1) термін;
- 2) номен;
- 3) прототермін;
- 4) терміноіди;
- 5) предтермін;
- 6) квазітермін;
- 7) професіоналізм;
- 8) професійний жаргонізм.

Більшість дослідників приходять до висновку, що основну частину спеціальної та професійної лексики, їх ядро становить термінологічна лексика, тобто терміни - основні носії найменувань предметів і явищ спеціальної, професійної діяльності.

Термін має низку значущих ознак, які відрізняють його від слів загальноповсякденної лексики: номінація понять, змістовна точність, приналежність до спеціальної області знання, дефінірованія, точність значення,

контекстуальна незалежність, конвенціональність і цілеспрямований характер появи, однозначність, стилістична нейтральність [17, 26-30].

Функцію надання мови образності і виразності в професійному підмові бере на себе жаргон.

Жаргон - (французьке *jargon*, від галло- романського *gargone* - балаканина), соціальний діалект; відрізняється від загальнорозмовної мови специфічною лексикою і експресивністю зворотів, але не має власної фонетичної і граматичної системою. Розвивається в середовищі більш-менш замкнутих колективів: школярів, студентів, військовослужбовців, різних професійних груп. Дані жаргони не слід змішувати з професійними мовами, які характеризуються сильно розвиненою і досить точною термінологією того чи іншого ремесла, галузі техніки, а також і від "злочинських жаргонів", мови декласованих, злочинних елементів суспільства. Жаргони лексично і стилістично різноманітні, відрізняються нестійкістю і швидкістю змінюваності найбільш ходовий лексики.

Для жаргонів характерна установка на інтимний, фамільярно-знижений стиль мовлення при соціально-мовної спільності тієї чи іншої групи носіїв мови. У цьому полягає схожість з просторічної лексикою, яка відрізняється специфічним експресивно-стилістичним забарвленням фамільярності, іронії, жарти і т.п. [14, 491-497].

Жаргонізмів позначають в основному вже відоме (предмет, якість, стан), тобто ми маємо справу з синонімами не понятійним, а майже виключно експресивно-оцінними, найчастіше - стилістично - зниженими [19, 71].

Щодо професіоналізмів в сучасному термінознавстві існує кілька точок зору:

- 1) ототожнення їх з термінами,
- 2) діяхронічне розмежування, відношення професіоналізмів до одиниць ремісничої лексики, що склалася і функціонує в основному в середньовіччі [18, 50].

Таким чином, можна сказати, що на даний момент в лінгвістиці немає чіткого визначення цього поняття.

Деякі лінгвісти не роблять розмежування між професіоналізмом і жаргонізмів [Гарбовський 1988, Константинова 1999, Ворон 1999]. Так, І.Р. Гальперін не виділяє професіоналізми в окрему лексичну групу і пропонує для позначення специфічних професійних і технічних понять вживати термін «жаргон» .

Однак ряд інших дослідників (Голодов А.Г., Бондалетов В.Д., Шелов С.Д.) виділяє професіоналізми в окремий різновид спеціальної лексики.

Шелов Д.С. говорить про те, що термін - це офіційне, прийняте і узаконене позначення будь-якого поняття, а професіоналізм - «слова і словосполучення, які не є в даний момент офіційно визнаними позначеннями спеціальних понять». Професіоналізми з'являються, коли виникає необхідність позначити різновид будь-якого поняття, предмету, і існують як такі до тих пір, поки не будуть прийняті офіційно.

Кармизова О.А. в своїй роботі стверджує, що професіоналізми займають проміжне положення між термінами і жаргоном [18, 24]. Дана точка зору здається справедливою, оскільки терміни за своєю суттю нейтральні, позбавлені експресивності, точно, коротко і однозначно визначають поняття в даній галузі знання [20, 74], професіоналізми ж визначаються як одиниці мови, «виникають і функціонують головним чином в розмовній мові фахівців на професійні теми в умовах неофіційного спілкування » [21, 19].

Проблема визначення сленгу не раз піднімалася в науковій літературі, але однозначної відповіді так і не було вироблено. Термін "сленг", відзначає відомий американський лінгвіст Ч. Фриз, настільки розширив своє значення і застосовується для позначення такої кількості різних понять, що вкрай важко провести розмежувальну лінію між тим, що є сленгом, і що немає. Цілий ряд англійських дослідників використовує слово *slang* просто як синонім жаргону або аргю [21, 28].

Важливим є також розрізнення загального та спеціального сленгу. На думку Хомякова В.А., загальний сленг - це широко поширена і загальнозрозуміла емоційно-експресивна лексика і фразеологія нелітературної мови (власне, це і є "*slang*" в розумінні Е. Раймонда), спеціальний сленг - це шар специфічної лексики і фразеології професійних говірок ("*jargon*" по Е. Раймонду), соціальних жаргонів і аргі злочинного світу [22, 87].

Заботкина В.І. вважає, що сленг можна розглядати як мову малоосвічених людей. В цьому випадку його вживання є нейтральним. Сленгова лексика виступає в якості системи номінативних засобів. По лінії ситуативної варіативності сленг розглядається в системі експресивних засобів мови, коли його вживання носієм домінуючої культури диктується наміром досягти певного ефекту впливу на слухача [23, 97].

Узагальнюючи все вищесказане, можна зробити висновок, що професіоналізми відносяться до лексичної групи слів, обмеженою конкретною професією, в той час як жаргонізми і сленг можуть бути використані людьми поза даної професії і мати ширшу сферу вживання. Слід зазначити, що комп'ютерний сленг відрізняється від професіоналізмів більшою поширеністю. Його використовують не тільки фахівці, а й широке коло любителів комп'ютерів. Жаргонізми в свою чергу є стилістично зниженими синонімами існуючих сленгових слів.

Як вже зазначалося вище, сфера комп'ютерних технологій є однією з найбільш динамічних галузей сучасного господарства, і поява нових пристроїв або явищ йде з наростаючою прогресією. Цілком очевидно, що спочатку з технічними новинками стикаються комп'ютерні фахівці, які між собою яким - то чином називають дані пристрої або явища. І вже з плином часу професіоналізми можуть отримувати статус терміна.

В даному розділі зроблена спроба розглянути поняття «терміни», «професіоналізми» і «жаргонізми» стосовно до сфери комп'ютерних технологій. В результаті можна зробити висновок, що комп'ютерна лексика, в

якості терміну - слова або словосполучення, виступаючі в номінативній функції, нейтральні по своїй суті і позначають ключові поняття в сфері комп'ютерних технологій. Наприклад: *file* - файл, *network* - мережа, *window* - вікно, *header* - заголовок електронного листа, *screensaver* - гаситель екрану, *input buffering* - буферизація на вході, *satellite computer* - периферійних комп'ютер.

Комп'ютерні професіоналізми - стилістичні забарвлені слова або словосполучення, які стосуються до розмовної лексики і позначають поняття, які ще не знайшли точного відображення в термінологічному плані. Наприклад: *finger* - вказуючий перст (піктограма у вигляді стислої руки з витягнутим вказівним пальцем); *kludge* - клудж (пристрій, програма або частина програми, які теоретично не повинні працювати, але чомусь працюють); *netiquette* - мережевий етикет; *patch* - латка, патч (код для оперативного виправлення або нейтралізації помилки в виконуваний програмі); *snowflake* - сніжинка (метод багатовимірної моделювання даних).

Комп'ютерний сленг - слова і словосполучення, які можуть бути використані людьми різних професій і мати широку сферу вживання, проте не є нормою писемного мовлення. Наприклад: *click* - клікати (натискати на кнопку миші); *google* - гуглити (шукати інформацію в мережі, використовуючи пошукову систему Google); *upgraid* - апгрейдитися (оновлювати існуючі програми або технічні пристрої на більш сучасні).

Комп'ютерні жаргонізми - стилістично знижені синоніми існуючих сленгових слів, які можуть бути використані людьми різних професій і мати широку сферу вживання. Наприклад: *box* - ящик, коробка (комп'ютер); *spider* - іскалка (пошукова система); *iron, heavy metal* - залізо (апаратне забезпечення); *to gun* - вирубувати (від'єднувати підключення).

Вважаємо правильним звернути увагу на те, як вищезгадані лексичні одиниці пов'язані з общелітературної лексикою, а також розглянути їх семантичні та структурні особливості.

Висновки до розділу 1

У главі 1 дипломної роботи розглянуті основні положення, що стосуються сучасних лінгвістичних досліджень в області комп'ютерної термінології.

Комп'ютерна лексика вивчається термінів в сучасну епоху не може обмежитися виявленням їх власних ознак - терміни повинні бути зіставлені, з одного боку, з одиницями неспеціальної лексики, а з іншого боку з іншими лексичним елементами, а також протиставлені і тим і іншим.

Впорядкування спеціальної лексики важливо для взаєморозуміння фахівців, що стає все більш важким у зв'язку зі спеціалізацією наук, підготовки наукових і технічних кадрів, видання наукової, виробничої та довідкової літератури, планування та обліку, розвитку міжнародних наукових і економічних зв'язків, отримання та обміну інформацією, розробки автоматизованих систем.

Термін має низку значущих ознак, які відрізняють його від слів загальноновживаної лексики: номінація понять, змістовна точність, приналежність до спеціальної області знання, дефінірованія, точність значення, контекстуальна незалежність, конвенціональність і цілеспрямований характер появи, однозначність, стилістична нейтральність.

В даний час налічується велика кількість визначень поняття термін, але, тим не менш, зміст цього терміна не з'ясовано до кінця. Більшість фахівців погоджуються, що необхідною умовою існування терміна є наявність чіткого визначення в рамках даної терміносистеми.

Традиційно під функцією терміна розуміється роль, яку виконує термін як засіб позначення загального спеціального поняття. Виділяються три основні точки зору на функції терміна: номінативна, дефінітивних, номінативна і дефінітивних.

Багато термінознавців в якості основної ознаки терміна виділяють наступні: системність, однозначність, дефінітивність, неемоційність і байдужість до контексту. Однак дані вимоги слід розглядати не як незаперечну, а як бажана вимога до характеристики терміну.

Дискусійним в сучасному термінознавстві залишається питання про частомовну приналежність терміну. Багато лінгвістів сходяться на думці, що тільки іменники можуть виступати в якості термінів. Однак дослідження показують, що серед термінів зустрічаються дієслова, прикметники, прислівники. Слід зазначити, що їх число незначно в порівнянні з іменниками.

Тенденція до жорсткого відділення терміна від інших мовних одиниць і до виділення особливих закритих систем, в яких функціонують терміни, позначилася і при співвіднесенні понять термінологія і терміносистема. В даному дослідженні слідом за В.М.Лейчіком термінологія розуміється як стихійно що склалася сукупність термінів, а терміносистема - як свідомо сформована сукупність термінів.

Слід звертати увагу на якісну відмінність лексичного компонента загальнолітературної мови та спеціальної лексики: спеціальна лексика не має широкого вживання і зрозуміла тільки фахівцям конкретної області знання, оскільки є засобом професійної комунікації фахівців певної галузі.

Основну частину спеціальної та професійної лексики, їх ядро становить термінологічна лексика, тобто терміни - основні носії найменувань предметів і явищ спеціальної, професійної діяльності. Однак фахівці виділяють також комп'ютерні жаргонізми, професіоналізми і сленг.

Професіоналізми відносяться до лексичної групи слів, обмеженою конкретною професією і можуть заповнювати термінологічні лакуни, в той час як сленг може бути використаний людьми поза даної професії і мати ширшу сферу вживання, а жаргонізми в більшості випадків є стилістично зниженими синонімами існуючих сленгових слів.

Розділ 2. Розвиток комп'ютерної лексики та її семантичні особливості в сучасній англійській мові

2.1 Словотворчі процеси в сфері англійської комп'ютерної лексики

У другій половині XX століття багато європейських мов значно розширили свої словникові склади. Цей процес триває в даний час. В англійській мові щодня виникає близько 10000 слів. Причини подібних змін в більшості випадків очевидні: соціальні і культурні зміни всередині сучасного суспільства, технологічна «революція» і глобалізація. Відомо, що англійська мова є мовою-донором для інших мов в процесі швидкого розширення вокабуляра [32, 45]. Отже, мова розвивається постійно, і це відбувається на всіх рівнях: фонетичному, морфологічному, семантичному, синтаксичному. Але найбільш помітні і відчутні перетворення відбувається в лексиці мови [48, 3]. Дане явище називається словотвором.

Термін "**словотвір**" має два основних значення, які слід чітко розрізняти. У першому своєму значенні він вживається для вираження постійного процесу утворення нових слів у мові. Мова знаходиться в стані безперервного розвитку, що включає певні мовні процеси, в тому числі і процес створення нових лексичних одиниць. Цей процес отримав назву «словотвір» [22, 8]. Структура кожного некореневого, а так само багатьох в даний час корневих слів являє собою підсумок процесу утворення цих слів.

Суть словотворчих процесів полягає у створенні нових найменувань, нових вторинних одиниць позначення, і, коли такі найменування є словами, термін «словотвір» розкривається в буквальному сенсі, тобто, перш за все, як найменування процесу утворення слів.

У своєму другому значенні термін «словотвір» позначає розділ науки, що займається вивченням процесу утворення лексичних одиниць [22,8]. Суть словотворчих процесів полягає у створенні нових найменувань. Словотвір як самостійна дисципліна стала усвідомленою метою дослідження лише в останні

десятиліття. Незважаючи на те, що словотвір є самостійним розділом науки про мову, воно нерозривно пов'язане з іншими його розділами: морфологією, синтаксисом і лексикологією.

Говорячи про словотвір, зазвичай мають на увазі поповнення словникового складу мови новими словами в результаті індивідуального або колективного словотворчості [35, 5]. Безумовно, створення нових слів - це основна функція словотворення, і саме словотвір є одним з найважливіших лінгвістичних механізмів, що забезпечують лексичний склад словника. Разом з тим роль словотворення полягає не стільки в утворенні нових слів, скільки в породженні в мові вже існуючих в мові слів. І ця сторона словотворення не менш важлива, ніж створення нових слів [35, 7].

Роботи по вивченню механізмів і результатів морфологічного словотвору велися і продовжують проводитися в рамках окремих мов і родинних мовних груп (Аракін 1983; Романова 1985; Арнольд 1986; Яхонтов 1990; Земська 1992; Виноградов 1994; Цибова 1996).

У своїх роботах Арнольд І.В. зазначає: аффіксальною словотвір, що включає суффіксацію і префіксація; словоскладання; конверсію; редуплікацію і аббревіацію [7; 8]. Антрушіна Г.Б., Афанасьева О.В., та Морозова вважають, що до найбільш продуктивних типів словотвору англійської мови відносяться деривація, словоскладання і конверсія, в той час як другорядними типами словотвору є звуконаслідування, редуплікація, реверсія [10, 53].

Розглянемо наступні способи висвітлення комп'ютерної лексики: аффіксація, скорочення (аббревіатури і акроніми), словоскладання, конверсія.

2.2.1. Афіксація

В сучасній англійській мові зустрічається велика кількість афіксів як споконвічних, так і запозичених. До споконвічних, наприклад, відносяться такі афікси: **-dom** (*majordom* - список поштових повідомлень), **-er /-or** *programmer* - програміст, **modulator** - модулятор - пристрій, що накладає передається сигнал на несучу частоту), **-ness** *robustness* - стійкість - міра здатності комп'ютерної мережі або системи відновлюватися після помилок або збоїв), **un-** *undo* - скасовувати, анулювати (виконані дії); повертатися до попереднього стану).

В англійській мові багато латинських і французьких афіксів: **anti-** *antialiasing* - автоматичне видалення ступінчастості зображень похилих ліній, кривих або кіл, викликане недостатньою роздільною здатністю екрану), **re-** *reassignment* -переназначеніє, зміна функцій), **pro-** *proactive* - проактивне (випереджаюче) управління в системах мережного управління - можливість планувати і моделювати зміна і розвиток мережі, а також заздалегідь оцінювати її майбутні потреби і вузькі місця), **-able-** *addressable memory* - адресується пам'ять), та ін. Афікси, наявні в системі словотвору і формотворення, підрозділяються на три види:

- непродуктивні - які виробляють нових слів і форм, але виділяються в складі слів;
- продуктивні - рясно виробляють нові слова і форми і легко виділяються;
- малопродуктивні - рідко виробляють нові слова і форми, але виділяються при словотвірному аналізі.

Аналіз афіксальних похідних показує, що аффиксам притаманні такі характерні ознаки: приєднуючись до основи, афікс повинен виражати певне значення, тобто сам володіє семантикою; афікс повинен легко виділятися як словотворчий елемент і в свідомості мовця чітко усвідомлювати як частина слова, а основа при відділенні повинна мати здатність вживатися в мові без афікса або виробляти нові слова за допомогою інших афіксів; афікс повинен вживатися для утворення нових слів не тільки від основ того походження, з

яким він вперше з'явився в мові, а й від основ іншого походження; афікс повинен володіти певною частотою вживання.

Чим більше нових утворень він дає, тим він продуктивніше. Виходячи з вище викладених ознак, під афіксів розуміється морфема, яка в своєму розвитку набула абстрактне значення, властиве цілому класу слів, і яка, приєднуючись до основи, змінює її значення [41, 33]. У нашому дослідженні розглядаються найбільш вживані префікси і суфікси в сфері лексики комп'ютерних технологій. Для цього дослідження були проаналізовані такі словники комп'ютерної лексики: Дорот В., Новіков Ф. Тлумачний словник сучасної комп'ютерної лексики - 2004; Мізінкіна А.І. Англо-російський і російсько-англійський словник комп'ютерної лексики - 2004; Сучасний англо-російський словник комп'ютерних термінів - Ред.- Ніков В.А. - 2004; A Dictionary of Computing, Oxford, 1996, 2008.

В даних словниках міститься понад 6 тисяч словникових статей з тематики прямо або посередньо пов'язаної з інформаційними технологіями, як, наприклад, робота мереж, електрика і електроніка, алгебра і алгебраїчні обчислення, фізика (динаміка, електромеханіка).

Вибір аналізованих одиниць був обмежений короткими словами, які описують, зокрема: деталі комп'ютера (**hardware**), мови програмування (**programming languages**), процеси роботи комп'ютера та ОС (**computer and OS working processes**), а також команди, пов'язані з роботою комп'ютера і комп'ютерних додатків (**software**).

В результаті аналізу було виявлено та проаналізовано 150 лексичних одиниць, з яких 85 - іменники, 35 - дієслова і 30 -прикметники.

При утворенні комп'ютерної лексики як в українській, так і в англійській мовах активно використовуються префікси латинського походження, характерні для загальнонаукового мови: *inter-* (10% слів), *mini* - (3% слів), *micro* - (7% слів), *multi* - (2% слів): *minicomputer* - мінікомпіютер; *multimedia* - комплекс апаратних засобів, що дозволяють комп'ютеру працювати з

текстовою, графічною, звуковою і відеоінформацією; **multiplexer** - об'єднувач (пристрій, яке передає інформацію з різних вхідних каналів в єдиний вивідний канал); **interactive** - інтерактивний (системи, що сприймають в діалозі введення користувачем команд і даних); **microcomputer** - мікрокомп'ютер (комп'ютер на базі процесора). Термін широко застосовувався в 80-х роках. Так як мікропроцесори зараз застосовуються в дуже широкому спектрі пристроїв, значення цього терміна стало дещо розмитим.

Серед префіксів найбільшою частотністю характеризуються форманти **de** - (26% слів) - надає значення зворотної дії, **re** - (18% слів) - означає повторність дії, **sub** - (9% слів) - префікс романського походження; в українській мові часто відповідає префіксу під-, **un-** (6% слів) - виражає значення протилежної або зворотної дії:

- **reconfiguration** - перебудова архітектури системи;
- **recovery** - процес відновлення нормальної роботи комп'ютера після виникнення помилки;
- **defragmentation** - дефрагментація,
- **decompiler** - декомпілятор,
- **subprogram** - підпрограма,
- **subnet** - підмережа,
- **unbundling** - розв'язання цін (роздільне призначення цін на апаратуру, програмне забезпечення та послуги),
- **unpack** - розпакування (відновлення, разуплотнение) стислих даних.

Одним з найбільш цікавих є префікс **tele-** (12% слів). Це префікс грецького походження, який отримав бурхливий розвиток в 80-і роки 20 століття, коли постала потреба дати нові назви різних видів діяльності за допомогою комп'ютерів. Словник Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus [67] визначає префікс **tele-** наступним чином: передача даних на дальні відстані за допомогою телефону, телебачення. Так з'явилися такі слова:

- **telebanking** - телебанкінг (управління рахунками на відстані по каналах віддаленого доступу),

- **telecommuting** - телекомітінг - режим дистанційної (надомної) роботи співробітника, що зв'язується з офісом по комп'ютерній мережі.

Переваги - вільний графік, економія часу на поїздках на роботу і засобів при організації робочого місця, **teleshopping** - дистанційний замовлення товарів, **teletex** - телетекс, система передачі між терміналами, що відображає кадри інформації у вигляді, переданому джерелом сигналу. Його висока продуктивність свідчить про активний розвиток засобів телемовлення, що веде до утворення слів, використовуваних конкретно в цій сфері ЗМІ.

Також слід зазначити префікс **cyber-** (що відноситься до віртуального простору) (7% слів), який є інтернаціональним для комп'ютерної термінології: його продуктивність висока і має тенденцію до зростання. Наведемо кілька прикладів вживання префікса **cyber**. Дефініції термінів взяті з електронного словника ABBY Lingvo x5, розділ «Комп'ютер»: **cyberbunny** - «кіберпрофан» (комп'ютерний дилетант, що дає "корисні" поради новачкам), **cybercrud** - кіберсленг, комп'ютерний технояз (мова спілкування комп'ютерників, затуманений кількістю псевдотехнічних термінів і неоднозначних скорочень), **cyberspace** - кіберпростір (метафорична абстракція, яка використовується в філософії і в комп'ютерах, є віртуальною реальністю, яка представляє світ як «всередині» комп'ютерів так і «усередині» комп'ютерних мереж), **highlighting** (від гол. **highlight** - підкреслювати, виділяти) - виділення інформації на екрані шляхом її підсвічування курсором.

Третім за продуктивністю є суфікс **-ion** (21,2% слів). Даний суфікс також утворює іменники від дієслів. При цьому в деяких випадках змінюється вимова, а іноді і написання слів: animation (від дієсл. **animate** - одушевляти) - анімація, мультиплікація (висновок на екран послідовності злегка розрізняються зображень для імітації руху), **emulation** (від дієсл. **emulate** - імітувати, моделювати) - точне виконання програми, написаної для іншого

комп'ютера на даному комп'ютері, **location** (від дієсл. **locate** - поміщати) - певне місце в пам'яті комп'ютера, в якому інформація зберігається в бінарному вигляді, **specification** (від дієсл. **specificate** - визначати, деталізувати) - специфікація (тих ніческоє опис системи або компонента системи).

У дослідженні фігурують і інші суфікси, відсоток яких від загальної кількості проаналізованих одиниць відносно невисокий: **-ity** (6,4% слів) (утворює абстрактні іменники зі значенням стану, якості, умови) **addressability** - адресується, **compatibility** - сумісність, сполучуваність; **entity** - сутність, модуль; **-ed** (4,6% слів) (освіта прикметників і прислівників від іменників) **configured** - конфігурований, налаштований; **hardwired** - апаратно підключений; **multilinked** - багатозв'язна; **-able** (3,8% слів) (найчастіше утворює прикметники від дієслів) **CD-recordable** - компакт-диск з можливістю одноразового запису; **portable** - переносний.

2.2.2. Абревіація

Як відомо, слова в мові створюються різними способами за певними моделями і словотворчих типів. Одним із способів поповнення словникового складу мови є абревіація. У даній роботі під абревіацією слідом за Кубряковою О.С. розуміється «процес створення одиниць вторинної номінації зі статусом слова, який складається в скороченні будь-яких лінійних частин джерела мотивації та який призводить в результаті до появи такого слова, яке в своїй формі відображає будь-яку частину або частини компонентів вихідної одиниці»[26,71]. Результативна одиниця такого процесу називається абревіатурою. Беляєва В. А. зазначає, що абревіація дуже продуктивна в англійській мові. Матеріал її дослідження показує, що в сучасних словниках виділяється близько 10.000 словникових одиниць. [11, 4]. Продуктивність даного способу словотворення можна пояснити тим, що основне завдання абревіатур - економія усного мовлення і письмових текстів. І дійсно, лінгвісти

підтверджують, що широку поширеність скорочень в сучасних мовах пов'язують з тенденцією до раціоналізації мови і економії мовних зусиль, в сучасному суспільстві [19, 35]. Аббревіація обслуговує практично всі сфери людської діяльності, але найбільш широко поширена в політичній, економічній, військовій сферах, періодичної преси.

Найбільш інтенсивно аббревіація розвивається саме для поповнення нових галузей науки і техніки, що бурхливо розвиваються: космонавтики, радіоелектроніки, ядерної енергетики та ін. Очевидь, що комп'ютерна техніка і супутня їй область науки є одним з чільних місць в цьому ряду. Відповідними темпами розвивається і підмова комп'ютерів, і одним із наслідків такого розвитку є аббревіація, як характерний для цієї мови спосіб словотворення.

На основі аналізу лексики підмови комп'ютерів можна стверджувати, що дана підмова науки містить велику кількість аббревіатур. Число аббревіатур, які наповнюють різні підмови, неоднакове. Найбільш щільна присутність аббревіатур спостерігається в підмовою «Hardware» (апаратне забезпечення), «Operating Systems» (операційні системи), «Editors and Shells» (редактори і програмні оболонки) і «Programming Languages» (мови програмування) (80% від загальної кількості слів, що входять в даний под'язик). Це пояснюється на нашу думку, перш за все, специфічним характером лексики, яка наповнює ці підмови. "Hardware" рясніє назвами різних частин ЕОМ, периферійних пристроїв і їх характеристиками. Найменування пристроїв і технічні дані часто представлені складними багатокomпонентними словосполученнями, які з метою економії часу трансформовані; багато скорочення виявляються досить стійкими: **CD-ROM** (compact disk read only memory), **DVD** (digital video disk), **CPU** (central processing unit), **MPEG** (Motion Pictures Expert Group), **VGA** (video graphics array), **MIDI** (musical instrument digital interface), **TIFF** (Tag Image File Format).

До аббревіатур відносяться також акроніми, які утворюються з початкових літер слів, що входять в словосполучення, об'єднане загальним змістом.

Основним завданням при їх складанні є таке чергування голосних і приголосних букв, при якому акронім не тільки повинен зберегти свій первісний зміст, але і легко вимовлятися.

Наприклад:

- **VIVID** (Video, Voice, Image and Data) відео, мова, зображення і цифрові дані (Мультимедіа);
- **HIPPI** (High Performance Parallel Interface) високошвидкісний паралельний інтерфейс,
- **GIGO** (garbage in, garbage out) принцип програмування, який гласить, що якщо на вхід програми подаються невірні дані, то і результат не буде правильним; PES (programmable electronic system) програмована електронна система. Скорочення кожного зі слів відбувається тільки одним способом - кінцевим урізанням.

Орфографічно акроніми також одноманітні, являючи собою поєднання заголовних букв.

2.2.3. Словоскладення

Словоскладення є одним з найпродуктивніших видів словотворення. Срезневський І.І. зауважив, що «в додаванні слів і в освіті виразів все більше, все різноманітніше висловлюється сила кожної мови» [42, 18]. В даний час словоскладення розвивається досить швидко і є одним з найбільш продуктивних засобів поповнення лексичного складу сучасних мов.

Складні слова дають можливість повніше висловити нові поняття і складають істотну частину словникового складу сучасних мов. Особливо широке застосування складні слова знаходять в термінології. Необхідність точніше і повніше назвати нові явища в науці, техніці, виробництві, громадської діяльності людини і відобразити їх найбільш суттєві ознаки викликає поява великої кількості складних слів. Словоскладання є широко

поширене явище не тільки в англійській, але також і у всіх інших мовах, при цьому в багатьох мовах утворення складних слів здійснюється шляхом простого «складання» основ, що представляють собою окремо самостійні слова. При цьому модель складного слова часто виявляється аналогом моделі словосполучення. Якщо ж словоскладення подібного типу є домінуючим способом словотвору, проблема розмежування слова і словосполучення «перетворюється на важливу теоретичну проблему» [47, 163]. Під складним словом (*a compound word*) слідом за І.В.Арнольд в даній роботі мається на увазі «об'єднання двох або, рідше, трьох основ, функціонуюче як одне ціле і що виділяється в складі пропозиції як особлива лексична одиниця, завдяки своїй щільнооформленні» [8, 150]. На цьому етапі розвитку англійської мови словоскладання, яке використовується в німецькій та інших індоєвропейських мовах ще з глибокої давнини, є найбільш продуктивним типом англійського словотворення. Полюжін М.М. і Омельченко Л.Ф. відзначають таке явище, як виникнення значної частини композитів («композитний вибух»), який проявляється в різних функціональних сферах, зокрема в таких різновидах мови, як: розмовна, книжково-літературна, науково -технічна, газетно-публіцистична, професійна [50].

Говорячи про словоскладення можна виділити:

- складні слова, що складаються з двох і більше основ;
- складні слова з афіксами;
- складні слова з аббревіатурами.

Деякі лінгвісти називають цей спосіб утворення нових слів шляхом додавання двох основ - чистим словоскладанням. Під чистим складанням розуміється "об'єднання в складі похідної основи декількох виробляють основ в повному вигляді" [23, 216].

Наприклад: *footprint* - площа, яку займає комп'ютером або дисплеєм на столі або підлозі, *lazerdisk* - оптичний диск, *motherboard*- материнська плата, *downtime* - час простою (інтервал часу, протягом якого комп'ютерна система

або мережа не використовується через несправність обладнання або його обслуговування), **boilerplate** - шаблон, стандартний текст (в системах підготовки текстів - стандартний текст (наприклад, шаблон ділового листа або комерційного контракту) з виділеними позиціями для заповнення змінним текстом).

Також до даного способу словотворення відносяться:

- складні слова, що мають дефісне написання: **auto-boot** - автозавантаження, **clip-art** - малюнок (ілюстративна вставка з бібліотеки стандартних фрагментів, що поставляються в комплекті з видавничою системою), **computer-literate** - вміє користуватися комп'ютером, **fault-tolerant** - відмовостійкий (нечутливий до збоїв), **flicker-free** - немерехтливе (про дисплеї), **while-loop** - цикл з умовою продовження;

- складні слова з афіксами (або деривати): **character-orientated** - з позначковим зверненням; **computer-readable** - придатний для введення в комп'ютер, **computer-switching** - виключення комп'ютера, **cross-compiler** - крос-компілятор (застосовуються для мікроконтролерів, бортових і вбудованих комп'ютерів, а також для нових типів процесорів), **daisy-chaining** - гірляндного підключення (наприклад, підключення моніторів таким чином, що всі вони показують одне й те саме), **device-dependent** - апаратно-залежний (нездатна коректно працювати на різних апаратних платформах або вимагає наявності тільки певного типу периферії, наприклад звуковий плати або відеоконтроллера конкретного виробника).

- складні слова з абревіатурами: **CD-bridge** - міст (апаратно програмний пристрій, що з'єднує дві або більше фізичні локальні мережі), **CD-recordable** - з функцією запису на компакт-диск, **e-business** - електронний бізнес (під електронним бізнесом розуміються всі форми електронної бізнес -діяльності), **e-wallet** - електронний гаманець (програма, що дозволяє здійснювати електронні платежі за допомогою кредитної картки), **v-mail** - голосова пошта, **T-commerce** - комерція за допомогою телебачення.

2.2.4. Конверсія

Цей спосіб словотворення характерний для англійської мови в силу аналітичного характеру його ладу. Суть конверсії як словотворчого процесу полягає в тому, що відбувається функціональний зсув слова з однієї категорії в іншу, утворення однієї частини мови від основи іншої без зміни.

Головна ознака конверсії як словотворчого процесу - це, звичайно, формування нового позначення з новим змістом, притому що моделюється за тими ж правилами, що спостерігаються, наприклад, і при суффіксації.

Конверсія відноситься до нелінійних методів словотвору, в процесі конверсії, на відміну від аффіксації, слово однієї частини мови переходить в іншу без зміни. Розглянемо деякі приклади: *boot* (n) - ділянка жорсткого диска, що містить необхідну для завантаження (системну) інформацію (*boot* (v) - завантажувати); *cancel* (n) - скасування (*cancel* (v) - скасувати операцію; *flame* (v) - бурхливо обговорювати будь-яку тему на форумі (*flame* (n) - полум'я, яскраве світло, запал, пристрасть, вогонь, дуже жваве обговорення якого- або питання в мережі, зазвичай починається з чогось запального листи), *spam* (v.) - посилати нав'язливу рекламну пошту (*spam* (n) - небажані повідомлення, що посилаються великому числу людей).

Висновки до розділу 2

В розділі 2 нашого дослідження були розглянуті питання розвитку комп'ютерної термінології в сучасній англійській мові, проаналізовано вплив зашальнолітературної лексики на комп'ютерну мову, розглянуто семантичні особливості комп'ютерної термінології.

Також було досліджено словотвірчі процеси в сфері англійської комп'ютерної лексики. За нашою думкою, не існує єдиної точки зору щодо питання співвідношення термінології і загальнолітературної мови. З одного боку спеціальна лексика піддається особливому нормуванню, в основі чого лежить виробнича спрямованість, продиктована умовами відповідної підсистеми. З іншого боку термінологічну лексику розглядають як частину загальнолітературної мови. На нашу думку, чим вужче середовище поширення терміна, тим точніше його вживання і тим більшою мірою значення його виражає поняття власне наукове, а не побутове, загальнонародне.

Встановлено, що велика частина простих і похідних термінів сфери комп'ютерних технологій утворені шляхом термінологічного переосмислення загальнолітературних слів. Вагається правильним розглядати семантичні властивості комп'ютерної лексики з точки зору їх мотивованості. З точки зору форми, термін може бути повністю мотивованим, частково мотивованим, мотивованим і невмотивованим. Про пропорціях кількості мотивованих і невмотивованих слів важко судити, оскільки словник відкритий для новоутворень і запозичень, завдяки чому змінюється склад не тільки мотивованих, але і - хоча і в набагато меншому ступені - склад невмотивованих слів. Найбільш відчутні перетворення відбуваються в лексиці мови. У комп'ютерній лексиці, найбільш продуктивними словотвірними способами є аффіксація і скорочення, словоскладання і конверсія.

ВИСНОВКИ

У даній роботі проведено комплексне дослідження мови комп'ютерних технологій як на сучасному етапі розвитку мови, так і в плані фіксації застарілих одиниць в словниках минулих епох. Дослідження було обумовлено необхідністю проаналізувати структурні особливості комп'ютерної лексики, виявити скільки компонентів може входити до складу одного терміну. Крім того, вивчення комп'ютерної термінології сприяло виявленню семантичних ознак, які лягають в основу номінації нових технічних пристроїв. Вивчення термінів у сучасну епоху не може обмежитися виявленням їх власних ознак - терміни повинні бути зіставлені, з одного боку, з одиницями неспеціальної лексики, а з іншого боку з іншими лексичним елементами, а також протиставлені і тим і іншим.

В даний час налічується більше 3 000 визначень поняття терміну, але, тим не менш, зміст цього терміну не з'ясовано до кінця. Ми пропонуємо вважати комп'ютерним терміном будь-яку лексичну одиницю певної мови для спеціальних цілей, що позначає загальне - конкретне або абстрактне - поняття сфери комп'ютерної сфери. Традиційно під функцією терміну розуміється роль, яку виконує термін як засіб позначення загального спеціального поняття.

Виділяються три основні точки зору на функції терміна: номінативна, дефінітивних, номінативна і дефінітивна. Багато термінознавців в якості основної ознаки терміну виділяють наступні: системність, однозначність, дефінітивність, неемоційність і байдужість до контексту. Однак дані вимоги слід розглядати не як незаперечні, а як бажана вимога до характеристики терміну.

Дискусійним в сучасному термінознавстві залишається питання про частемовної приналежності терміну. Однак дослідження показують, що серед термінів зустрічаються дієслова (14,08%), прикметники (10,34%), прислівники (0,48%). Слід зазначити, що їх число незначно в порівнянні з іменниками

(75,1%). Тенденція до жорсткого відділенню терміна від інших мовних одиниць і до виділення особливих закритих систем, в яких функціонують терміни, позначилася і при співвіднесенні понять термінологія і терміносистема.

В нашому дослідженні слідом за Лейчіком В.М. термінологія розуміється як стихійна, що склалася із сукупності термінів, а терміносистема - як свідомо сформована сукупність термінів.

Основну частину спеціальної та професійної лексики, їх ядро становить термінологічна лексика, тобто терміни - основні носії найменувань предметів і явищ спеціальної, професійної діяльності.

Не існує єдиної точки зору щодо питання співвідношення термінології і загальнолітературної мови. Можна стверджувати, що велика частина простих і похідних термінів сфери комп'ютерних технологій утворені шляхом термінологічного переосмислення загальнолітературних слів. Таким чином, видається правильним розглядати семантичні властивості терміна з точки зору їх мотивованості. Найбільш відчутні перетворення відбуваються в лексиці мови. У комп'ютерній лексиці, основними словотворчими способами є аффіксація і скорочення, словоскладання і конверсія. У наукових текстах і в термінологічних словниках зустрічаються терміни, що складаються з трьох і більше слів. Можна стверджувати, що для терміна точність важливіше стислості. У зв'язку з цим не можна розглядати багатослівність терміна як його недолік.

На сучасному етапі лексикографія і термінографія переживають новий етап свого розвитку. Особлива роль в сучасному світі високих технологій відведена термінологічним словникам, в яких фіксуються матеріалізовані компоненти наукового знання. Спеціалізовані словники дуже складні і насичені термінами, які не завжди зрозумілі простому користувачеві. Однак існують словники, призначені для широкого кола читачів, які дають визначення подібним термінам і пояснюють їх доступною мовою, що підтверджує дослідження, проведене в рамках даної наукової роботи. Мова комп'ютерних

технологій є одним з найбільш динамічно розвиваються пластів спеціальної лексики на рубежі XX - XXI століть. У зв'язку з цим постає питання про адекватний переклад даних термінів на українську мову.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акулініна Т.В. Екстралінгвістична обумовленість особливостей англійської термінології комп'ютерної інформатики: Дис. ... канд. філол. наук. : 10.02.04. / Т.В. Акулініна – Омськ., 2003. – 157 с.
2. Алексеева Л.М. Проблеми терміну та термінуутворення : учеб. пособ. по спецкурсу. – Пермь : Вид-во Перм. держ. ун-та, 1998. – 120 с.
3. Анісімова А.Г. Фоміна І.М. Проблемы семантической деривации утврєння політичних термінів // Філологічні науки. – 2006. – № 6. - С. 25 - 30.
4. Антрушина Г.Б. Лексикологія англійської мови: Учеб. пособ. для студентів. - М. : Дрофа, 2001. - 288 с.
5. Арнольд І.В. Лексикологія сучасної англійської мови. - М., 1986.- 150 с.
6. Арнольд І.В. Лексикологія сучасної англійської мови: Підручник для ін-тів для фак. іноз. мов - М.: Вищ. шк., 1986.-295 с.
7. Арнольд І.В. Стилїстика сучасної англійської мови. - М.: 2000. - 264 с.
8. Арутюнова Н.Д. Функція мови // Єнциклопедія. - М., 1997.- 609 с.
9. Беляєва В.А. Складноскорочені слова в лексикографічному та когнітивному аспектах на матеріалі російської та англійської мов: дис... канд філол. наук. - Барнаул, 2003. -219 с.
10. Виноградов В.В. Дослідження з російської граматики. - М., 1975.-559 с.
11. Володіна М.М. Когнітивно-інформаційна природа терміну - М.: Вид-во МДУ, 2000. - 128 с.
12. Питання мовознавства. //Вид-во Наука. -М., 1975. - 168 с.
13. Головін Б.М. Лінгвістичні терміни та лінгвістичні ідеї // Питання мовознавства № 3, 1976. - 116 с.
14. Гринев С.В. Введення в терміноведення. М.: 1993. - 300 с.
15. Гринев-Гриневич С.В. Терміноведення. - М.: Вивавничий центр «Академія», 2008. - 304 с.

16. Даниленко В.П. Російська термінологія / В.П. Даниленко. - М.: Наука, 1977.-246 с.
17. Заботкіна В.І. Нова лексика сучасної англійської мови. - М.: Вищ. шк., 1989. - 125с.
18. Канделаки Т.Д. Значення термінів та системи значень науково- технічних термінологій // Проблеми мови науки та техніки. М.: Наука, 1970.-384 с.
19. Капанадзе Л.А. Про взаємодію термінологічної та загальноповжитої лексики. -М.: Наука, 1965. - 192 с.
20. Карашук П.М. Словоутворення в сучасній англійській мові. - М., 1977.- 303 с.
21. Клобуков Є.В. Сучасна російська мова. - М.: Дрофа, 2002. - 216 с.
22. Котелова Н.З. До питання про специфіку терміну.// Лінгвістичні проблеми науково-технічної термінології. - М.: Наука, 1970. - 86 с.
23. Кондратюкова Л.К. Становлення та розвиток термінології вичислюваної техніки в англійській мові : дис. ... канд. філол. наук. - Омск, 1984. — 190 с.
24. Кубрякова О.С., Гурєєв В.А. Конверсія в сучасній англійській мові. Вісник ВДУ. // Серія лінгвістика та міжкультурна комунікація № 2, 2002. - 76 с.
25. Кузькін М.П. До питання про сутність терміну. // Вісник Ленінградського університету. Вип. 4, № 20. — Л., 1962. — 84 с.
26. Кутіна Л.Л. Мовні процеси, що виникають при виникненні наукових термінологічних систем. - М., 1970. - 140 с.
27. Лашкевич О.М. Тенденції словотворення в сучасній англійській мові. // Вісник Удмуртського ун-та. Філологія. Науки №5(1), 2007.-258 с.
28. Лейчик В.М. Терміноведення: предмет, методи, структура. Вид. 2. - М., КомКнига, 2006. - 216 с.
29. Лейчик В.М. Терміноведення: предмет, методи, структура. 4-е вид. М.: Ліброком, 2009. -216 с.
30. Лейчик В.М. Інтеграція наук та уніфікація науково-технічних термінів//Вістник Академії наук СРСР №8, 1980. - 160 с.

31. Лейчик В.М. Терміноведення: Предмет, методи, структура. - М.: КомКнига, 2006. - 256 с.
32. Лотте Д.С. Проблема запозичення та упорядкування іншомовних термінів та терміноелементів. - М.: Наука, 1982. - 243 с.
33. Мешков О.Д. Словоутворення сучасної англійської мови. - М.: Наука, 1976. - 245 с.
34. Моїсєєв А.І. До визначення терміну в словарях. - М.: Наука, 1976. - 89 с.
35. Нікітін М.В. Курс лінгвістичної семантики: Уч. посібник. - 2-е вид., доп. та випр. - СПб.: Вид-во РДПУ ім. А.І.Герцена, 2007. - 819 с.
36. Пушкарева І.А. Економічна терміносистема як метамова опису всесвіт-системи: Дис.... канд. філол. наук. - Барнаул, 2006. - 198 с.
37. Реформатський А.А. Термін як член лексичної системи // Проблеми структурної лінгвістики. - М., 1968. - 103 с
38. Реформатський А.А. Думки о термінології / Сучасні проблеми термінології. - М.: Російська мова, 1986. - 198 с.
39. Смирницький А.І. Лексикологія англійської мови. - М., 1956. - 260 с.
40. Срезневський І.І. Зауваження про творення слів та виражень. СПб., 1873.- 246 с.
41. Сулейманова О.А. Релевантні типи безлічних синтаксичних структур та їх семантичні кореляти : Дис. ... д-ра філол. Наук. - М., 2000.-348 с.
45. Табанакова В.Д. Поняття науково-технічного терміну та вимоги до його визначення (стаття) В зб.: Термін та слово. Горький: Вид-во ДТУ, 1982.- 218 с.
46. Татарinov В.А. Теорія терміноведення. - М.: Вища школа, 1996. - 311с.
47. Улуханов И.С. Единицы словообразовательной системы русского языка и их лексическая реализация / Рос. акад. наук, Ин-т рус. яз. им. В.В. Виноградова. - М., 1996. - 221 с.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

48. Англо-російський та російсько-англійський словарь комп'ютерної лексики / Авт.-сост.: І.І. Мізініна, А. І. Мізініна, І. В. Жильцов. — М.: ОЛТМА-Прес Освіта, 2004. - 142 с.

49. Ніков В.А. Сучасний англо-російський словник комп'ютерних та телекомунікаційних термінів - Ред.-сост. В.А.Ніков. - М., Астрєя, 2004. - 256 с.

50. Dictionary of Computing, Fifth Edition, S.M.H.Collins, Bloomsbury, 2004.-385 p.

51. MacMillan Dictionary. Second edition. MacMillan Publishers Limited, 2010.- 1692 p.

52. Oxford Advanced Learner's Dictionary, Eighth Edition, 2010. - 1940 p.

53. Oxford English for Information Technology. Eric H. Glendinning, John McEwan. Second edition, 2006. - 224 p.

54. Oxford, Dictionary of Computing, Fourth Edition, 1996. - 550 p.

55. Oxford, Dictionary of Computing, Sixth Edition, 2008. - 584 p.